

ROZWÓJ MOWY DZIECKA W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

Mowa jest najdoskonalszym sposobem komunikowania się ludzi, a jego intensywny rozwój przypada na pierwsze trzy lata życia. Wtedy to, u dziecka wystarczy samo bodźcowanie, by w mapach mózgowych tworzyły się odpowiednie połączenia. Po czwartym roku życia dziecka dojrzewają u niego odpowiedzialne za rozwój mowy struktury i wtedy możliwa jest jedynie poprawa utrwalonych i ukształtowanych nieprawidłowości.

U wszystkich dzieci język pojawia się w stałej kolejności. U każdego rozwija się indywidualnie, ponieważ nie każde dziecko ma takie same warunki rozwoju oraz zdolności. Rozwój mowy oraz przyswajanie języka w początkowym okresie ma także znaczny wpływ na rozwój osobowości, jego potencjały intelektualnego, a także rozwoju sfery społeczno – emocjonalnej. Terapeutyczna praktyka ukazuje, że każde zaburzenie rozwoju jednostki ma wpływ na rozwój jego mowy. Co za tym idzie – każde zaburzenia w jego nabywaniu wskazują określone nieprawidłowości rozwojowe.

KONIEC DRUGIEGO ROKU ŻYCIA

Dziecko powinno wypowiadać już głoski: p, b, t, d, k, g, ch, w, f, ś, m, j, ń, n, l, a, i, u, e, o. Pozostałe zastępowane są łatwiejszymi (np. śafa =szafa), występuje charakterystyczne zmiękczenia, uproszczenia (np. siśli= przyszli), przestawki i substytucje (np. kocielatka= czekoladka).

Dwulatki mogą mieć w swoim słowniku od 50 do 200-300 wyrazów. Zależy to od jego otoczenia. Tylko wielokrotnie wypowiedziane przez bliskich słowa, opatrzone wskazaniem czy kontekstem sytuacyjnym oraz gestem i powtarzane przed dzieckiem, mają szansę się utrwalić.

Pod koniec drugiego roku życia, wraz ze wzrostem słownika pojawiają się wypowiedzi dwuwyrzowe. Z czasem też zdania. Jest to początek opanowywania podstaw gramatyki. Jeżeli dwulatek nie mówi, mówi bardzo mało, albo w większości niezrozumiale dla bliskiego otoczenia, niezwłocznie należy skonsultować się z logopedą, ponieważ może to wskazywać na zaburzenia jego rozwoju.

TRZYLATEK

Trzylatek powinien mówić o sobie „ja”. W swoim repertuarze ma ok 1000-1500 słów. W tym wieku powinny realizować wszystkie głoski oprócz dźwiękowych -„sz”, „ż”, „cz”, „r” oraz nosówek – „ę”, „ą”. Trzylatki głoski dźwiękowe zastępują prostszymi: „sz” – „ś”, „s”; „cz” – „ć”, „c”; „ż” – „ź”, „z”; „dż” – „dź”, „dz”. Jeżeli dziecko realizuje powyższe głoski z poszumem lub wysuwa język między zęby, a także zamiast l czy r mówi j, należy skonsultować się z logopedą. Wymienione przypadki świadczą o niskiej sprawności języka. Pod koniec trzeciego roku życia dzieci budują zdania pojedyncze i złożone, ale zawierają one jeszcze sporo błędów fleksyjnych i artykulacyjnych.

CZTEROLATEK

U czterolatka pojawiają się głoski dźwiękowe. Jako pierwsze „sz” i „ż”, a następnie „cz” i „dż”. Nadal może brakować głoski „r”, która jest zastępowana przez „l”. Natomiast, jeżeli jest zastępowana przez inne lub inaczej brzmiącą „r”, należy niezwłocznie skonsultować się

z logopedą. Czterolatek nie powinien już zmiękczać , dużo pyta, dostrzega i nazywa. Nazywa emocje, rozumie i posługuje się wyrażeniami określającymi relacje przestrzenne. Zaczyna się rozwijać umiejętność opowiadania oraz dojrzewają struktury odpowiedzialne za różnicowanie głosek podobnych jak: „p” – „b”; „t”- „d” (półka – bułka, Tomek – domek itp.).

PIĘCIOLATEK

Pięciolatki powinny realizować wszystkie głoski, a najtrudniejsza głoska „r” powinna pojawić się do końca piątego roku życia. W tym wieku dzieci mogą mieć jeszcze nieznaczne problemy z wyrazami trudnymi, ale zwykle błędy korygują już same.

SZEŚCIOLATEK

Dziecko sześciolatnie powinno wypowiadać się poprawnie. Jego wypowiedzi przypominają mowę dorosłych, jedynie słownik jest uboższy.

Wg ekspertów języka obcego powinny się uczyć te dzieci, które poprawnie realizują wszystkie głoski języka ojczystego.